

Висновки. З урахуванням реалій сьогодення, стан ринку праці України у 2014 році характеризувався наявністю низки проблем, які заважають ефективному розвитку країни. Серед факторів, що обумовлювали тенденції ринку праці, були:

↓ військові дії на сході України та розрив міжрегіональних зв'язків унаслідок анексії АР Крим;

↓ низький зовнішній попит унаслідок гальмування економічного зростання країн – основних торговельних партнерів;

↓ підвищився рівень міграції, в тому числі внутрішньої, яка внесла додаткове навантаження на ринок праці центральних і західних регіонів України, що вплинуло на рівень безробіття;

↓ ускладнені торговельні відносини з Російською Федерацією;

↓ зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів населення;

↓ погіршення фінансових результатів підприємств, звуження кредитної активності, зменшення державного фінансування та високий рівень невизначеності;

↑ лібералізація доступу українських товарів на ринки ЄС унаслідок підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною;

↑ рекордний урожай зернових культур;

↑ фармацевтичний сектор, сфера послуг та індустрія інформаційних технологій і аграрний ринок продовжують зберігати відносну стабільність на фоні загальної економічної кризи.

Належне здійснення структурних реформ та якісні зміни дадуть змогу втримати економічну активність держави від суттєвого спаду в наступні роки.

**** Дані по Україні подано без урахування АР Крим і м. Севастополя.**

Література

1. Державна служба зайнятості України. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/>

2. Державна служба статистики України. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Міністерство соціальної політики України. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/>

4. Аналітичний центр CEDOS. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/>

5. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://unhcr.org.ua/>

УДК 314.74

Шушпанов Павло

ГРОШОВІ ТРАНСФЕРТИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ В УКРАЇНУ

У статті проаналізовано динаміку надходження грошових трансфертів від трудових мігрантів в Україну. Упродовж останніх років в Україні значно посилюється науковий та громадський інтерес не до самого явища зовнішньої трудової міграції, а до грошових переказів, які надходять від трудових мігрантів. Тому спробуємо висвітлити сучасні тенденції розвитку міграційного капіталу в Україні.

У статті розглянуто питання щодо ефективного залучення грошових переказів трудових мігрантів в економіку України. Приділено увагу дослідженню грошових переказів мігрантів як важливого джерела фінансування економіки нашої країни. Проаналізовано динаміку грошових переказів мігрантів, у тому числі в період фінансово-економічної кризи. Висвітлено соціально-економічний ефект від надходження грошових переказів до країни.

Ключові слова: міграція населення, трудова міграція населення, зовнішня трудова міграція населення, грошові перекази трудових мігрантів.

In this paper analyzes the dynamics of cash transfers from labor migrants in Ukraine. In recent years Ukraine has significantly enhanced scientific and public interest not to the phenomenon of labor migration, and the remittances received from migrant workers. So try to highlight current trends in migration capital in Ukraine.

The article deals with the issue of effective involvement of remittances of migrant workers in Ukraine. Attention is paid to the research of migrant remittances as an important source of financing of the economy. The dynamics of remittances of migrants, including during the financial crisis. The study assesses the socio-economic effect from in-flows of workers' remittances to country/

Key words: migration of the population, labor migration of the population, foreign labor migration, remittances of migrant workers'.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Зовнішня трудова міграція населення надзвичайно поширилася в всьому світі та є невід'ємною складовою сучасного життя суспільства. Така міграція вигідна не тільки для країн-реципієнтів, а й для країн їхнього походження, оскільки це – важливий чинник соціально-економічного розвитку. Вагомим результатом трудової міграції є значні за обсягом і систематичні грошові перекази від мігрантів своїм родинам додому. Нині такі кошти формують потужні міжнародні фінансові потоки, які можна порівняти за обсягами з міжнародною фінансовою допомогою і прямими іноземними інвестиціями, вагомо впливаючи на добробут домогосподарств зовнішніх трудових мігрантів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Питанням грошових переказів трудовими мігрантами з країн-реципієнтів до України приділена чимала увага з боку науковців. Так, О. А. Малиновська в аналітичній доповіді за 2013 рік розглянула динаміку міжнародних приватних переказів в Україну й запропонувала можливі напрями заохочення переказів мігрантів та їх спрямування в інтересах розвитку економіки нашої України [2, с. 2].

Орім цього, ґрунтовні дослідження з питань грошових переказів трудовими мігрантами здійснюють фахівці Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України.

Метою статті є детальний аналіз грошових трансфертів від українських зовнішніх трудових мігрантів у контексті їхнього ефективнішого залучення в соціально-економічний розвиток країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. У доповіді Світового банку «Міграція і грошові перекази: останні зміни та перспективи» зазначено, що кількість міжнародних трудових мігрантів у 2014 році оцінювалася в 247 млн. осіб. Це значно більше, ніж за попередній рік – 232 млн. осіб, і, як очікується, в 2015 році кількість міжнародних трудових мігрантів перевищить 250 млн. осіб [8].

За даними Світового банку, грошові перекази трудових мігрантів у 2014 році до країн, що розвиваються досягли позначки 436 млрд. дол. США, що на 4,4% більше порівняно з 2013 роком. За оцінками фахівців, поступово зростають обсяги переказів до всіх регіонів, окрім Європи та Центральної Азії, де потоки грошових переказів зменшились у зв'язку з погіршенням економічної ситуації в Російській Федерації та знеціненням рубля [8].

Далі перейдемо до ретельнішого огляду грошових надходжень від трудових мігрантів із країн-реципієнтів до України.

Зокрема, на рисунку 1 наведено динаміку обсягів грошових переказів в Україну за даними Світового банку і Національного банку України протягом 2008–2014 рр.

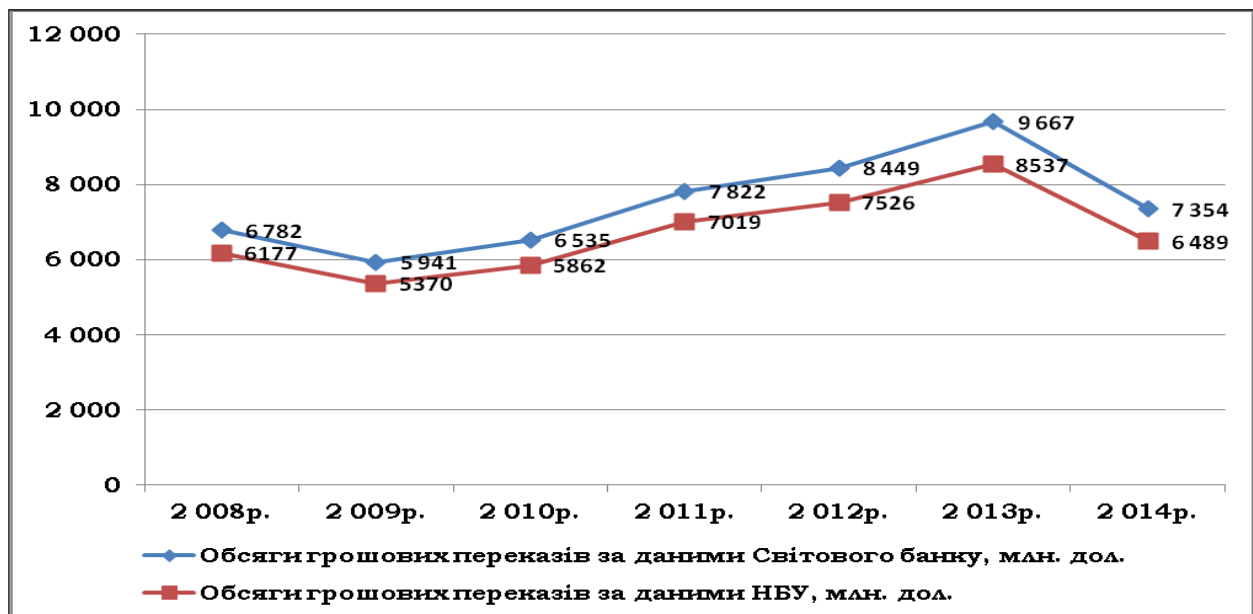

Рис. 1. Динаміка обсягів грошових переказів в Україну [4, 9].

Із наведеного рисунка видно, що, за даними Світового банку, обсяги грошових переказів від трудових мігрантів до України є дещо вищими за показники Національного банку України.

Водночас, якщо поглянути на динаміку цих показників, то помітно: протягом 2008–2010 рр. простежувалися їх незначні коливання. Проте з 2010 року різко зростали обсяги грошових переказів від трудових мігрантів до України. Так, якщо за даними Світового банку обсяги грошових переказів в Україну у 2010 році зупинилися на позначці 6535 млн. дол., то вже в 2013 році вони становили 9667 млн. дол., тобто зросли майже на половину. Це засвідчують саме дані Національного банку України: в 2010 році обсяги грошових переказів до України дорівнювали 5862 млн. дол., а в 2013 році – 8537 млн. дол.

Натомість у 2014 році обсяги грошових переказів від трудових мігрантів до України різко зменшилися, що, найімовірніше, пов'язано з напруженою політичною та соціально-економічною ситуацією в країні.

Так, протягом року обсяги грошових переказів, за даними Світового банку, зменшилися – на 2313 млн. дол., а за даними Національного банку України на 2048 млн. дол..

Динаміку обсягів грошових переказів в Україну від трудових мігрантів протягом 2010–2014 років зображено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Обсяг грошових переказів трудових мігрантів із-за кордону,
млн. дол. США [4]**

	2010 р	2011 р	2012 р	2013 р	2014 р.
<i>За каналами надходження</i>					
Через коррахунки банків	2959	3252	3278	3293	2410
Через міжнародні платіжні системи	2126	2804	3213	4084	3190
Неформальними шляхами	777	963	1035	1160	889
<i>За джерелами формування</i>					
Оплата праці (без врахування податків та витрат у країні перебування)	3373	4022	4619	5652	4318
Грошові перекази робітників, які працюють за кордоном	1560	1890	1749	1531	1165
Інші приватні трансферти	929	1107	1158	1354	1006
Усього (млн. дол.)	5862	7019	7526	8537	6489
Обсяги грошових переказів у % до ВВП	4,3	4,3	4,3	4,7	4,9

Із поданої таблиці бачимо, що за даними Національного банку України в 2014 році до України надійшло 6489 млн. дол. грошових переказів від трудових мігрантів з-за кордону. Це становить 4,9% від валового внутрішнього продукту (ВВП) України. Цікавим є той факт, що в 2013 році до України надійшло 8537 млн. дол. грошових переказів, або 4,7% від ВВП, а в 2014 році обсяги грошових переказів зменшилися майже на чверть, однак їхня частка в ВВП зросла на 0,2% до попереднього року. З цього можна зробити висновок, що в 2014 році загальний ВВП України значно зменшився порівняно з 2013 роком.

У даному контексті розглянемо обсяги грошових трансфертів в Україну від трудових мігрантів за каналами надходжень та джерелами формування (рис. 2, рис. 3).

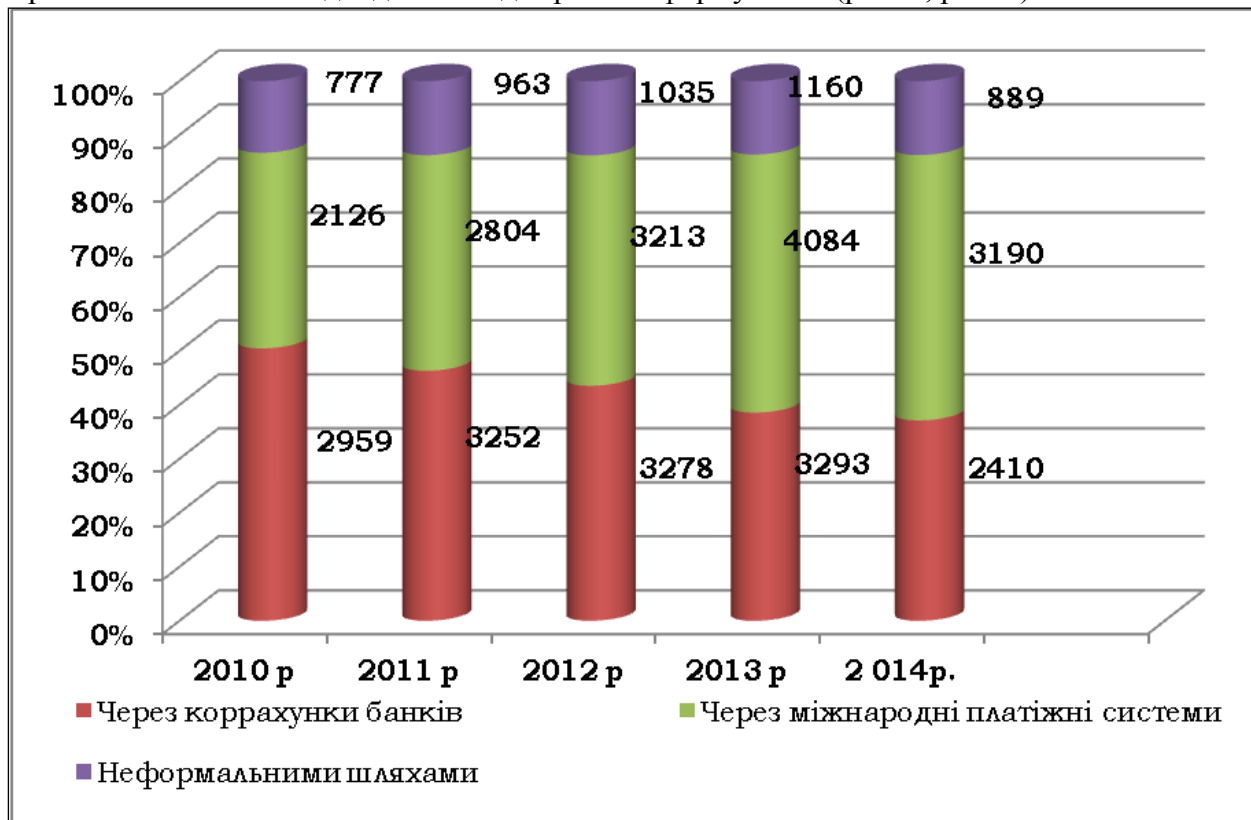

Рис. 2. Обсяги грошових переказів в Україну протягом 2010–2014 років за каналами надходжень, млн. дол. [4]

Якщо поглянути на динаміку обсягів грошових переказів за каналами надходжень в Україну протягом 2010–2013 рр., то простежується їхнє поступове зростання. Проте варто зазначити, що обсяги грошових переказів через коррахунки банків і неформальними шляхами зросли не настільки відчутно, як через міжнародні платіжні системи. Так, упродовж 2010–2014 рр. обсяги грошових переказів через міжнародні платіжні системи до України збільшилися майже вдвічі з 2126 млн. дол. до 4084 млн. дол.

Водночас, як вже зазначалося, обсяги грошових переказів за каналами надходжень у 2014 році суттєво зменшилися, що безпосередньо пов'язано з суспільно-політичними подіями в Україні.

На рисунку 3 наведено динаміку обсягів грошових переказів в Україну за джерелами формування протягом 2010-2014 років.

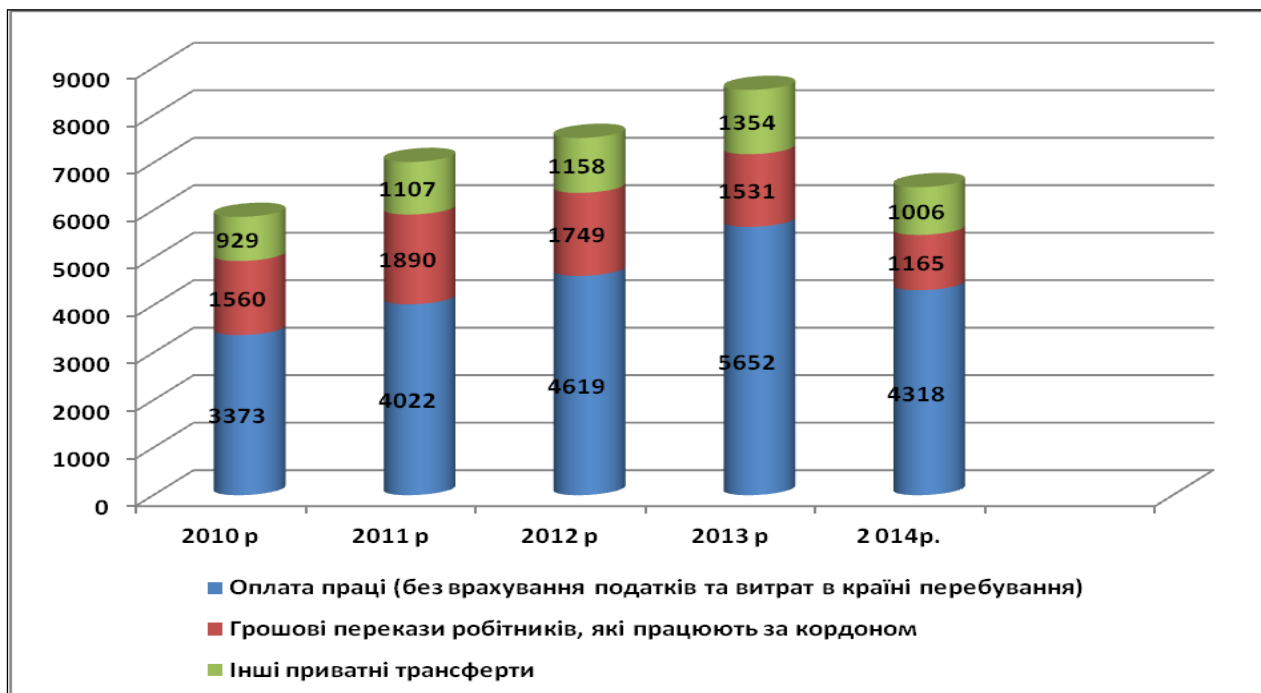

Рис. 3 Обсяги грошових переказів в Україну протягом 2010–2014 років за джерелами формування, млн. дол. [4]

Залежно від джерел формування грошові потоки, що надходили з-за кордону, враховують у різних статтях поточного рахунку платіжного балансу [4]. Перекази, що надійшли в 2014 році як оплата праці (тобто від працівників, які працюють за кордоном менше року), становили 4,3 млрд. дол. США (на 24,6% менше, ніж у 2013 р.).

За даними Світового банку, протягом 2014 року до України надійшло 7354 млн. дол. приватних грошових переказів (див. рис. 4). Більше половини грошових переказів в Україну відправлено з Російської Федерації (3936 млн. дол.). Далі країни за обсягами приватних грошових переказів в Україну розташувалися в такій послідовності: США – 593 млн. дол. грошових переказів, Німеччина – 347 млн. дол., Казахстан – 323 млн. дол., Італія – 305 млн. дол., Польща – 295 млн. дол., Білорусь – 290 млн. дол., Узбекистан – 222 млн. дол., Ізраїль – 194 млн. дол., Чехія – 188 млн. дол., Іспанія – 114 млн. дол., а на інші країни припадає близько 547 млн. дол.

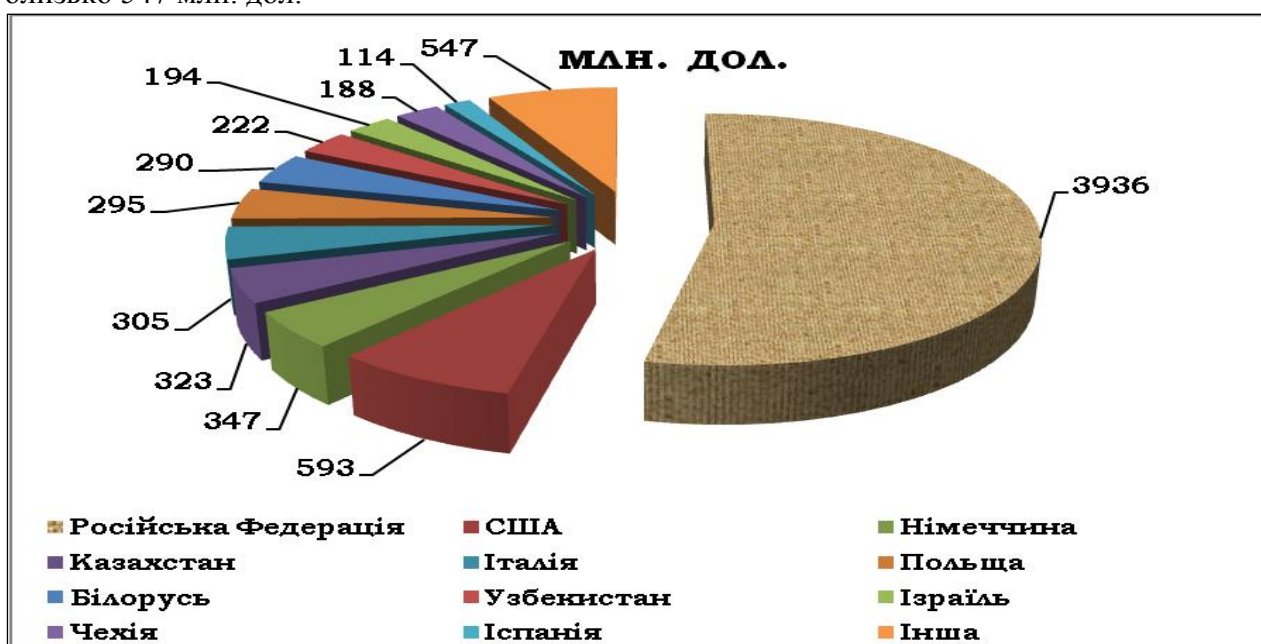

Рис. 4. Основні країни відправлення в Україну приватних грошових переказів в 2014 р. [10]

Постійний процес значних грошових переказів від трудових мігрантів обумовив нагальний розгляд питання щодо їхнього впливу на соціально-економічний розвиток країни. У науковій літературі дискутують із цього приводу три основні теми: вплив грошових переказів на добробут домогосподарств, боротьбу з бідністю і майнове розшарування; на зайнятість, виробництво та економічний розвиток; на скорочення дефіциту торгового й платіжного балансу [2, с. 17].

На думку О. А. Малиновської, доцільно сповна визнавати такі результати грошових переказів, як підвищення добробуту численних домогосподарств з низьким та середнім рівнем доходу, приплив твердої валюти, необхідної для підтримки платіжного балансу і покриття імпорту, яку неможливо отримати в рамках національної економіки, а також накопичення додаткового капіталу для економічного розвитку. Проте, як у будь-якій фінансовій сфері, незаперечні позитивні аспекти, пов'язані з грошовими переказами від трудових мігрантів, супроводжуються й негативними [2, с. 17].

Одним із негативних аспектів значного припливу коштів з-за кордону називають «голландську хворобу» [2, с. 21]. Тобто, коли грошей більше, ніж економіка може забезпечити товарами, обмінний курс національної валюти зростає, а її завищена ціна зменшує конкурентоспроможність власних товарів як на міжнародному (внаслідок подорожчання експорту), так і на внутрішньому (внаслідок здешевлення імпорту) ринках, що призводить до перетоку ресурсів з реального сектору економіки в інші сфери.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, доцільно зазначити, що показники закордонної трудової міграції українців залишаються високими, і це помітно з урахуванням значних обсягів грошових переказів. Незважаючи на те, що нестабільна суспільно-політична ситуація в країні вплинула на розміри грошових переказів від трудових мігрантів, вони залишаються стабільно високі й становлять 4,9% від валового внутрішнього продукту України.

Водночас грошові перекази трудових мігрантів як позитивно, так і негативно впливають на розвиток економіки України. З одного боку, вони сприяють стабілізації фінансових потоків, збільшенню інвестицій, створенню нових робочих місць та розширенню виробництва. З іншого боку, високоякісно використовувати потенціал грошових переказів необхідно, створюючи сприятливі умови для розвитку бізнесу.

Література

1. *Грошові перекази в Україну за перший квартал 2015 року. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/hroshovi-pereказы-v-ukrainu-za-pershyi-kvartal-2015-roku>*
2. *Малиновська О. А. Перекази мігрантів з-за кордону: обсяги, канали, соціально-економічне значення. – К. : НІСД, 2013. – 67 с.*
3. *Обсяг грошових переказів в Україну за півроку склав 1,174 млрд. дол. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theinsider.ua/business/55d786f112986/>*
4. *Огляд приватних грошових переказів в Україну. Національний банк України. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208358>*
5. *Світовий банк прогнозує в 2015 році падіння відрахувань від трудових мігрантів. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.112.ua/ekonomika/svitoviy-bank-prognozuє-v-2015-roci-padinnya-vidrahuvan-vid-trudovih-migrantiv-219850.html>*
6. *Уважніший погляд на міграцію як на життєвий досвід. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/news/feature/2013/08/05/a-closer-look-at-migration-as-a-life-experience>*
7. *Шушпанов П. Г. Грошові перекази трудових мігрантів / Павло Шушпанов // Збірник тез доповідей Дванадцятій Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених “Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації” (Тернопіль, 26-27 березня 2015 року). – Тернопіль: Астон, 2015. – 320 с.*
8. *Migration and Development Brief. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1288990760745/MigrationandDevelopmentBrief24.pdf>*
9. *The world bank. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://search.worldbank.org/all?qterm=migration+ukraine+remittances&title=&filetype=>*

УДК 658.310.8

Пушкар Зоряна, Пушкар Богдан

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ

У статті зроблено спробу дослідити різні підходи до визначення суті та ролі управлінських рішень у роботі з персоналом, у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Оскільки у суспільстві приймають мільйони різноманітних рішень: від рішення стосовно однієї людини – до рішення, що впливає на все суспільство.

Розкрито основні риси (альтернативність, мета, волевиявлення) та елементи, які відрізняють управлінські рішення від інших (цілі, наслідки, поділ праці, професіоналізм), головні умови ефективності та високої якості управлінських рішень. Висвітлено управлінське рішення, яке містить певний зміст, і може бути організаційним, соціальним, економічним, правовим і технологічним аспектом. Досліджено фактори що впливають на кадрові рішення в організації та запропоновано зміни, які необхідно внести для підвищення ефективності управлінських рішень.

The article attempts to explore different approaches to defining the nature and role of management decisions in HR, in the works of national and foreign scientists. Since society taking millions of different solutions from decisions: starting from decision in respect of one person till ones that affects all of society.

The basic features (alternative, purpose, expression) and elements that distinguish management decisions from others (e.i. objectives, outcomes, division of labor, professionalism), the main terms of efficiency and quality of management decisions are disclosed. The management decision, which contains some content, and can be organizational, social, economic, legal and technological aspects is highlighted. The factors influencing staffing decisions in the organization are investigated and the changes to be made to improve management decisions are proposed.

Ключові слова: управлінське рішення, помилкові рішення, управління персоналом, керівник, професіонал, персонал, умови, риси, елементи, ефективність управління та внутрішні та зовнішні фактори управління.

Key words: management decisions, wrong decisions, personnel management, manager, professional staff, condition, features, elements, efficiency of management and internal and external factors management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Побудова архітектури нових відносин в українському суспільстві, створення позитивного іміджу держави та державних органів, до яких апріорі прагне українська влада, неможливо здійснити без активної державної політики, без зміни типу мислення, без демонстрації політичної волі, без кардинальних управлінських рішень. Виникає питання: «Чи спроможний патріархальний тип мислення, який допоки наявний на рівні державного управління і проявляється переважно в наданні ресурсів, привілеїв, доступі до влади окремим «обраним» членам суспільства, здійснити вагомі, рішучі (а не тільки формальні) масштабні зміни в Україні?»

Майбутнє українського суспільства, його розвиток та процвітання залежать від раціональності рішень управлінця кожного рівня, які є частиною процесу державного управління загалом. У сучасних умовах управлінським рішенням не вистачає системності, стратегічності та обґрунтованості. Даний аспект найбільше проявляється при розробленні рішень на найвищому рівні, запровадженні певного напрямку політики або законодавства у тій чи іншій галузі.

Безперечно, одна з головних причин помилкових і невиправданих рішень полягає в політичній невизначеності, економічній нестабільності, обмеженості ресурсного забезпечення, що багато років спостерігається в нашому суспільстві та умовах фактичного ведення військових дій нашою країною, значно погіршивши соціально-економічну ситуацію. Нерідко управлінцям не вистачає досвіду прийняття кардинальних рішень або відповідної